

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

**SANITARIYA-EPIDEMIOLOGIK OSOYISHTALIK VA JAMOAT
SALOMATLIGI QO'MITASI**

**SANITARIYA-EPIDEMIOLOGIK OSOYISHTALIK VA JAMOAT
SALOMATLIGI SOHASIDAGI KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA
ULARNING MALAKASINI OSHIRISH MARKAZI**

Ro'yxatga olindi:

№ UMO - 1094

« 26 » 03 2026-yil

Bilim sohasi: sog'liqni saqlash

**O'TA XAVFLI YUQUMLI KASALLIKLAR LABORATORIYLARI
LABORANTI**

umumiy malaka oshirish kursi

O'QUV DASTURI

(o'qish xajmi 144 kredit)

Toshkent-2026

TUZUVCHILAR:

- Kurbanov B.J. Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo‘mitasi rais o‘rinbosari, t.f.d.;
- Mirzabaeva S.A. Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo‘mitasi, Respublika o‘lat profilaktika markazi tashkiliy-uslubiy bo‘limi uslubchisi;
- Madaminov M. Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo‘mitasi, Respublika o‘lat profilaktika markazi laboratoriya mudiri
- Yodgorov O‘.A. Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi sohasidagi kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish markazi direktori, PhD
- Matyakubov M.B.

TAQRIZCHILAR:

- Tursunova D.A. Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo‘mitasi, vaksinalar logistikasi va immunoprofilaktika bo‘lim boshlig‘i, t.f.d.
- Mirzabaev D.S. Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo‘mitasi, Respublika o‘lat profilaktika markazi direktor o‘rinbosari, t.f.n.

O‘quv dasturi Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi sohasida kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish markazi Kuzatuv Kengashida ko‘rib chiqilgan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.

2026 y « 23 » janvar, bayonnoma № 1

Kengash raisi

O‘.A.Yodgorov

O‘quv dasturi Sog‘liqni saqlash vazirligi huzuridagi Uzluksiz tibbiy-farmatsevtik ta’lim Portalining Muvofiqlashtiruvchi kengashida tasdiqlangan.

2026 y « 26 » dekabr, bayonnoma № 6

Kengash raisi

X.A.Akilov

Kirish

O'zbekiston Respublikasi o'rta tibbiyot xodimlarini tayyorlash, malakasini oshirish, tibbiyot muassasalarida hamshiralik ishini xalqaro andozalarga mos tarzda tashkil etish borasida zamonaviy tizim yaratilgan. Mazkur o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 maydagi "Tibbiyot va farmasevtika ta'limi va ilm-fani tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ- 4310-son va 2020 yil 7 apreldagi "Tibbiy-sanitariya sohasida kadrlarni tayyorlash va uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mutlaqo yangi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 4666-sonli qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Sog'likni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli "Tibbiy-sanitariya va farmasevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish bo'yicha me'yoriy hujjatlarni yanada takomillashtirish to'g'risidagi" buyrug'i, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023 yil 4 iyuldagi "Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi sohasida kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 272-sonli Qarorining ijrosini ta'minlash maqsadida yaratilgan.

Dastur doirasida berilayotgan mavzular ta'lim sohasi bo'yicha Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi sohasida kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish mazmuni, sifati va ularning tayyorgarligiga qo'yiladigan umumiy malaka talablari va o'quv rejalari asosida shakllantirilgan bo'lib, kasbiy va ilmiy innovatsion faoliyatni rivojlantirish, tibbiyotga raqamli texnologiyalarni joriy etish, dalillarga asoslangan tibbiyot, mutaxassislik fanlar negizida ilmiy va amaliy tadqiqotlar, o'quv jarayonini tashkil etishning zamonaviy uslublari bo'yicha so'nggi yutuqlar, tibbiyot xodimlarining kreativ kompetentligini rivojlantirish, tibbiy ta'limda raqamli texnologiyalarni amaliyotga keng qo'llash bo'yicha tegishli bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan.

Qayta tayyorlash va malaka oshirish yo'nalishining o'ziga xos xususiyatlari hamda dolzarb masalalaridan kelib chiqqan holda dasturda tinglovchilarning mutaxassislik fanlar doirasidagi bilim, ko'nikma, malaka hamda kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar takomillashtirilishi mumkin.

Maqsad. "O'ta xavfli yuqumli kasalliklar laboratoriyalari laboranti" yo'nalishidagi kadrlarning kasbiy kompetensiyalarini innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirish, zamonaviy ilmiy yutuqlar, ilg'or laboratoriya tajribalari hamda amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish va ularni amaliyotga samarali tatbiq etish qobiliyatini shakllantirishdan iborat. Shuningdek, ularning kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarini takomillashtirish hamda ijodiy va ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirishga qaratilgan.

Vazifalar.

Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi sohasida kadrlarning kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarini takomillashtirish hamda rivojlantirish;

“O‘ta xavfli yuqumli kasalliklar laboratoriyasi laboranti” yo‘nalishida qayta tayyorlash va malaka oshirish jarayonlarini fan va ishlab chiqarishdagi innovatsion texnologiyalar bilan integratsiyalash;

Tinglovchilarning kasbiy va ijodiy-innovatsion faoliyatini rivojlantirish hamda ularning amaliy ko‘nikmalarini mustahkamlash;

Mutaxassislik fanlari bo‘yicha zamonaviy o‘qitish texnologiyalari va ilg‘or xorijiy tajribalarni o‘quv jarayoniga tatbiq etish ko‘nikmalarini shakllantirish.

Ta’lim oluvchilar kontingenti davolash profilaktika muassasalari, sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi sohasidagi kadrlar, yuqumli kasalliklar bo‘limlari laborant o‘rta tibbiyot xodimlari malakaviy tavsifnomasi va lavozim yo‘riqnomalariga muvofiq, ya’ni mutaxassisligini tasdiqlovchi hujjati bo‘lgan o‘rta tibbiyot xodimlari uchun mo‘ljallangan.

O‘quv dasturni o‘zlashtira olishi uchun zarur bo‘lgan tinglovchi kompetensiyasi:

-Sanitariya-epidemiologiya xizmati tizimini tushunish hamda epidemiyaga qarshi va sanitariya-gigiyenik profilaktik chora-tadbirlar bajarilishini tashkil etish va nazorat qilish;

-Profilaktika, infeksiyon nazorat va epidemiyaga qarshi chora-tadbirlar bo‘yicha nazariy va amaliy tasavvurlarga ega bo‘lish;

-Mikrobiologiya, immunologiya, infeksiya va immunitetning asosiy qonuniyatlarini bilish va amaliy faoliyatda qo‘llash;

-Molekulyar-genetik va immunoferment (IFA) laboratoriya tekshiruv usullari bo‘yicha bilim va amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘lish;

-Umumiy epizootologiya, epizootologik tekshiruv usullari va epidemiologik baholash mezonlarini tushunish;

-Dezinfeksiya, dezinseksiya va deratizatsiya usullarini bilish hamda zararsizlantirish ishlarida qo‘llaniladigan jihozlar bilan ishlash ko‘nikmalariga ega bo‘lish;

-O‘ta xavfli yuqumli kasalliklar qo‘zg‘atuvchilari bilan ishlashda bakteriologik tekshiruv usullarini bilish va ularning xususiyatlarini amaliyotda qo‘llash;

-Karantin infeksiyalar, jumladan COVID-19 kasalligi bo‘yicha zamonaviy laborator diagnostika usullarini bilish va qo‘llash;

-Sanitariya-gigiyenik va epidemiologik xavf omillarini baholash hamda ularning oldini olish bo‘yicha profilaktik chora-tadbirlar ishlab chiqish va amalga oshirish.

Dasturning dolzarbligi: o‘quv dasturining dolzarbligi yangi 2019 yil 9 sentabrda e‘lon qilingan “O‘zbekiston Respublikasida sanitariya- epidemiologiya xizmati tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni va Xalqaro tibbiy-sanitar qoidalari bo‘yicha islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu dastur o‘z navbatida Sog‘liqni saqlash sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning mantiqiy davomi bo‘ladi.

Dastur hajmi: 144 kredit

O‘qish shakli: an’anaviy ta’lim (gibrid formatda)

Mashg‘ulotlarni o‘tish tartibi:

Kunduzgi o‘qish ishdan ajralgan holda
o‘qish kuniga 8 kredit, mashg‘ulotlar o‘tkaziladigan vaqt
9.00 - 15.20. tushlik 40 daqiqa.
o‘qish kuniga 6 kredit, mashg‘ulotlar o‘tkaziladigan vaqt
9.00 - 13.50. tushlik 40 daqiqa.

O‘qish tugagandan so‘ng beriladigan hujjat: o‘quv dasturni tamomlagan va yakuniy attestatsiyani topshirgan tinglovchilarga “O‘ta xavfli yuqumli kasalliklar laboratoriyalari laboranti” mutaxassisligi bo‘yicha umumiy malaka oshirish kursida malaka oshirganligi haqida Davlat talablari namunasidagi sertifikat taqdim etiladi.

Rejalashtirilayotgan ta‘lim (natijalari)dan so‘ng tinglovchi kompetensiyasi:

Karantin guruhiga kiruvchi kasalliklar hamda o‘ta xavfli infeksiyalar epidemiologiyasi, klinikasi va laborator diagnostikasi bo‘yicha bilim va amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘lish;

Karantin va o‘ta xavfli infeksiyalarni zamonaviy laborator diagnostika usullari yordamida aniqlash va natijalarni to‘g‘ri talqin qilish;

Karantin va o‘ta xavfli infeksiyalar profilaktikasi, epidemiologik nazorati hamda shaxsiy va jamoaviy himoya vositalaridan to‘g‘ri foydalanish ko‘nikmalarini egallash;

Aholi o‘rtasida karantin va o‘ta xavfli yuqumli kasalliklarni erta aniqlash, epidemiologik vaziyatni baholash va zamonaviy diagnostika usullarini qo‘llash kompetensiyalariga ega bo‘lish;

O‘lat, Vabo va Sariq isitma kabi karantin kasalliklarining epidemiologiyasi, tarqalish mexanizmlari va laborator tashxis usullarini bilish hamda qo‘llash;

Infekcion kasalliklar profilaktikasi asoslarini amaliyotda qo‘llash va aholi salomatligini mustahkamlash bo‘yicha epidemiologik chora-tadbirlarni amalga oshirish.

O‘ta xavfli yuqumli kasalliklar laboratoriyalari laboranti umumiy malaka oshirish kursi o‘quv rejasi

№	Modul nomi va mavzular	Kredit	Ma‘ruza	Amaliy yo‘nalishdagi mashg‘ulotlar			Attestatsiya
				Amaliy mashg‘ulot	Laboratoriy a ishi	Seminar	
1	Modul. Sanitariya-epidemiologik xizmatda innovatsion texnologiyalar, sun‘iy intellekt, korrupsiyaga qarshi kurash va dalillarga asoslangan tibbiyot	20	10	2		8	
2	Modul. Zamonaviy epidemiologiyaning dolzarb	12	6	2	4		

	masalalari: Yuqumli kasalliklar nazorati, tahlili va raqamli boshqaruv tizimlari					
3	Modul. Yuqumli kasalliklar epidemiologik nazorati va immunoprofilaktika tizimini boshqarishning zamonaviy metodologiyasi.	12	4	4	2	2
4	Modul. Dezinfektologiya, sterilizatsiya va tibbiy chiqindilar menejmenti: Infeksion nazorat va xavfsizlik strategiyasi.	24	8	4	10	2
5	Modul. Fundamental va Amaliy Mikrobiologiya: Molekulyar Genetika, Infeksion Immunologiya va Laboratoriya Sifat Menejmenti	14	2	4	6	2
6	Modul. Zoonoz va Transmissiv Infeksiyalar Epizootologiyasi: Fundamental Nazariya, Vektor-Biologiya va Ektoparazitlar Monitoringi.	10	2	4	4	
7	Modul. Karantin infeksiyalari laboratoriya diagnostikasi: Mikrobiologik texnika, biosinamalar va instrumental tadqiqot metodologiyasi	8	2	2	4	
8	Modul. I–II xavf guruhidagi patogenlar bilan ishlashda biologik xavfsizlik va himoya (Biosafety & Biosecurity): Xavfni baholash va amaliy himoya metodologiyasi	8	2	2	4	
9	Modul. O'ta xavfli va tabiiy o'choqli infeksiyalar diagnostikasi: Klassik mikrobiologiyadan genomik nazorat va raqamli texnologiyalargacha	28	6	12	10	
Attestatsiya		8				8
Jami:		144	42	36	44	14

1. Modul. Sanitariya-epidemiologik xizmatda innovatsion texnologiyalar, sun'iy intellekt, korrupsiyaga qarshi kurash va dalillarga asoslangan tibbiyot.

Tibbiyot sohasida davlat siyosati, aholi salomatligini muhofaza qilish. Korrupsiyaga qarshi kurash usullari, amaliyotda uchraydigan korrupsion holatlar va unga qarshi qonuniy choralari. Sanitariya-epidemiologik xizmati sohasida raqamli texnologiyalarni qo'llash. Sun'iy intellekt turlari, amaliyotda foydalanish va uning ustunlik tomonlarini. Raqamli transformatsiya va uning tibbiyotdagi o'rni. Masofaviy ta'lim platformalari va ulardan foydalanish. Dalillarga asoslangan tibbiyot asoslari va uning sanitariya-epidemiologiya xizmati amaliyotidagi ahamiyati. Dalillar iyerarxiyasi: tadqiqotlarning ishonchliligi va qo'llanilishi. Tadqiqot loyihasining asosiy turlari. Tizimli sharhlarni tahlil qilish. Dalillarga asoslangan tibbiyotning aholi salomatligini saqlashdagi asosiy o'rni. Samarali aralashuv uchun klinik ko'rsatmalar va protokollarni tanqidiy o'qish va tahlil qilish. Davlat siyosati doirasida sog'lom turmush tarzini shakllantirish. Aholining tibbiy madaniyatini yuksaltirish, ommaviy axborot vositalari orqali sog'lom hayot tarzini targ'ib qilish. Ilmiy asoslangan profilaktika va zamonaviy yondashuvlar aholi o'rtasida surunkali va noinfeksion kasalliklar tarqalishida ta'siri.

2 Modul. Zamonaviy epidemiologiyaning dolzarb masalalari: Yuqumli kasalliklar nazorati, tahlili va raqamli boshqaruv tizimlari

Umumiy epidemiologiyaning dolzarb masalalari va zamonaviy yo'nalishlari. Yuqumli kasalliklarning tarqalish qonuniyatlari, yuqish omillari va oldini olish chora-tadbirlari. Epidemiologik surishtiruv o'tkazish, kasallik holatlarini hisobga olish. Axborot almashish tartibi hamda epidemiologik nazoratni tashkil etish. Epidemiologik taxlil usullari. Yuqumli kasalliklar epidemiologik monitoringi axborot tizimi (YKEM). Vaksina logistikasini boshqarish tizimi (VLMIS) va Elektron emlash reestr (EIR). Tibbiy ko'rik axborot tizimi.

3 Modul. Yuqumli kasalliklar epidemiologik nazorati va immunoprofilaktika tizimini boshqarishning zamonaviy metodologiyasi.

Bolalar va kattalar orasida yuqumli kasalliklarning profilaktikasi hamda epidemiologik nazorati. Qizamiq va o'tkir bo'shashgan sholning epidemiologik kuzatuv, kasalliklarning tarqalishini aniqlash, epidemiya o'choqlarini bartaraf etish va profilaktik tadbirlarni rejalashtirish. Qizamiq kasallik o'chog'ida bemorni izolyatsiya qilish, muloqotdagilarni aniqlash, sanitariya-gigiyena choralari va epidemiologik karta to'ldirish. O'tkir bo'shashgan sholga epidemiologik kartani to'ldirish. Milliy profilaktik emlash kalendari asosida bolalarni emlashni rejalashtirish va emlash qamrovini tahlil qilish. Vaksinalarning logistikasi, buyurtma berish, bojxona va farmkomitetda rasmiylashtirish, olingan hamda taqsimlangan vaksinalarni elektron tizim (VLMIS) orqali kuzatish. Emlashdan keyingi nojo'ya holatlarni monitoring qilish. Vaksinalarni sovuqlik zanjiri talablariga rioya qilgan holda saqlash, tashish va ishlatish.

4 Modul. Dezinfektologiya, sterilizatsiya va tibbiy chiqindilar menejmenti: Infeksion nazorat va xavfsizlik strategiyasi.

Dezinfektologiyaning yuqumli kasalliklar tarqalishini oldini olishdagi o'rni. Dezinfektologiyaning dolzarb masalalari, dezinfeksiya tadbirlarining mohiyati va ahamiyati.. Joriy dezinfeksiya tadbirlari. Yakuniy dezinfeksiyaning mohiyati. Sterilizatsiyani tibbiy buyumlar va asbob-uskunalarni tozalovda o'tkazishdagi

qoidalari. Sterilizatsiyaning tibbiyot amaliyotida qo'llanilishi. Tibbiy chiqindilar bilan bog'liq normativ-huquqiy hujjatlar mazmuni. Tibbiy chiqindilarning turlari va toifalar bo'yicha tasnifi. Tibbiy chiqindilarni to'g'ri yig'ish, vaqtincha saqlash, tashish hamda xavfsiz usullar orqali zararsizlantirish tartiblari. Kasalxona ichi infeksiyalarining oldini olishga qaratilgan profilaktik chora-tadbirlar. Shaxsiy himoya vositalarining turlari va qo'llash qoidalari. Tibbiy chiqindilar hajmini hisoblash va belgilangan hisobot hamda ro'yxatga olish hujjatlarini to'ldirish tartibi. Sterilizatsiya usullari bajariladigan xonalardagi aseptika va antiseptika tadbirlari, ularning talab darajasida bajarilish tartib va qoidalari bilan tanishtirib nazariy va amaliy tajribalarini takomillashtirish. Sterilizatsiyaning sifatli bo'lish darajasiga erishish uchun tegishli tadbirlarni o'z tartib va qoidasiga binoan bajarilishini ta'minlash bo'yicha yetarlicha bilim berish. Sterilizatsiya va avtoklavlash tadbirlariga tinglovchilarni amaliy tomondan o'qitish va o'rgatish Mashg'ulotlar davomida markazlashtirilgan va markazlashtirilmagan sterilizatsiya bo'limlari turlari haqida tushuncha berish, zamonaviy sterilizatsiya apparatlari bilan tanishtirish, texnika xavfsizligi masalalari bo'yicha ma'lumotlar berib borish. -Asosiy diqqat va e'tiborni sterilizatsiya ishlarini to'g'ri olib borish, sterilizatsiyaning sifatli bo'lishini ta'minlovchi tadbirlar va uni tekshirish uchun zarur indikatorlardan to'g'ri foydalanish va ishlatish qoidalariga to'la amal qilish.

5 Modul. Fundamental va Amaliy Mikrobiologiya: Molekulyar Genetika, Infekcion Immunologiya va Laboratoriya Sifat Menejmenti

Mikrobiologiya taraqqiyoti va tirik hujayralar klassifikatsiyasi tarixi. Viruslar. Bakteriyalar. Bakteriyalar sitologiyasi, fiziologiyasi va genetikasi. Bakteriyalarni ajratish va identifikatsiyasi umumiy prinsiplari. Infekcion immunologiya. Mikroorganizmlar antagonizmi va antibiotiklar. Mikroorganizmlar genetikasi. Molekulyar-genetik usullar. Laboratoriya jarayoni sifat talablari.

6 Modul. Zoonoz va Transmissiv Infeksiyalar Epizootologiyasi: Fundamental Nazariya, Vektor-Biologiya va Ektoparazitlar Monitoringi.

Epizootologiya fan sifatida. Epizootologiya fanining predmeti, maqsadi va vazifalari. Epizootologiyaning rivojlanish tarixi, uning yutuqlari. Epizootologiyani rivojlantirishda mahalliy olimlarning roli. Epizootologiya usullari. Chorvachilikni rivojlantirishning hozirgi bosqichida epizootologiyaning vazifalari. Inson salomatligini odamlar va hayvonlar uchun umumiy kasalliklardan himoya qilish. Kemiruvchilar oilasi, avlodlari, turlari. Ularning asosiy diagnostik belgilari. Obligat transmissiv va fakultativ transmissiv kasalliklar. Kana, burgalarni, bitlarni asosiy morfologik va biologik xususiyatlarini o'rganish, ektoparazitlarni yig'ish va laboratoriyaga olib kelish tartibi. Transmissiv kasalliklar haqida umumiy tushunchalar. Kasallik qo'zg'atuvi va tashuvchilari biologiyasi, tashuvchilik mexanizmlarining umumiy xarakteristikasi. Transmissiv kasallik tashuvchilarning turlari va ularning o'ziga xos epidemiologiyasi.

7 Modul. Karantin infeksiyalari laboratoriya diagnostikasi: Mikrobiologik texnika, biosinamalar va instrumental tadqiqot metodologiyasi

Karantin infeksiyalar haqida tushuncha. Ularning tashxisotida zamonaviy tekshirish usullari va ularning xususiyatlari. Laborator texnika asoslari, mikroskop,

laborator idishlar, bo'yoqlar, ozuqa muhitlar, steril qum, zararli materialni pipetirlash, qon olish texnikasi, bakterioskopik usul (surtma tayyorlash, mikroskopda ko'rish), bakteriologik usul (ozuqa muhitlarga ekish, suspenziyalar tayyorlash) biologik usul (biosinamalar qo'yish, ukol qilish, yorish), serologik reaksiyalar. Mikroskop bilan ishlash prinsiplari va undan foydalanish, buyum oynachalarini, probirkalarni, pipetkallarni yuvish, laborator idishlarni va materiallarni sterilizatsiyaga tayyorlash. Steril qumni tayyorlash, surtmalar tayyorlash, ekmalar ekish. Mikroskopdan foydalanish, bo'yoqlar tayyorlash, ozuqa muhitlarini tayyorlash, ularni qo'yish, zararli materialni pipetirlash, odamdan qon olish texnikasi, laborator hayvonlarga yuqtirish va yorish, biosinamalar qo'yish, serologik reaksiyalarni o'tkazish.

8 Modul. I–II xavf guruhidagi patogenlar bilan ishlashda biologik xavfsizlik va himoya (Biosafety & Biosecurity): Xavfni baholash va amaliy himoya metodologiyasi

Biologik xavfsizlik va biologik himoya asoslari. 1-2 xavf guruhidagi PBA bilan ishlashda biologik xavfsizlik qoidalari. Amaldagi shaxsiy himoya vositalari (ShXV) turlari. Biologik xavfsizlik va biologik himoya tushunchalar. patogen biologik agentlarni xavf guruhlari bo'yicha tasniflash. I–II xavfsizlik guruhiga mansub mikroorganizmlarning xususiyatlarini tahlil qilish. Laboratoriya sharoitida biologik xavflarni aniqlash va baholash.

9 Modul. O'ta xavfli va tabiiy o'choqli infeksiyalar diagnostikasi: Klassik mikrobiologiyadan genomik nazorat va raqamli texnologiyalargacha

O'ta xavfli, tabiiy o'choqli va zoonoz yuqumli kasalliklarning epidemiologiyasi, etiologiyasi, klinikasi, diagnostikasi, profilaktikasi va epidemiyaga qarshi chora-tadbirlari Kokklar va ichak infeksiyalarining laborator tashxisoti Vabo laborator tashxisoti. Kuydirgi laborator tashxisoti Qoraoqsoq laborator tashxisoti. Tulyaremiya laborator tashxisoti. O'lat va psevdotuberkulez laborator tashxisoti. Ichak iersiniezi laborator tashxisoti. O'ta xavfli infeksiya gumonida laboratoriyaga kelib tushgan materiallar bilan ishlash. Laboratoriyada favqulodda holatlar (avariya, to'kilma) va ularda harakat algoritmi. Laboratoriya tashxisoti natijalarini epidemiologik xizmatga taqdim etish. Laboratoriya ma'lumotlarining epidemiologik tahlildagi o'rni. Ekspress-testlar va ularning o'ta xavfli infeksiyalarda qo'llanilishi. Biosensor va mikroflyuid tizimlarining laboratoriya tashxisotidagi istiqbollari. Portativ laboratoriya uskunalarining imkoniyatlari. PZR va Real-time PZR usullarining o'ta xavfli infeksiyalarda qo'llanilishi. Genetik markerlar asosida qo'zg'atuvchilarni identifikatsiya qilish. Molekulyar tashxisotda kontaminatsiyani oldini olish. Genomik nazorat va sekvenirlashning ahamiyati. Serologik tashxisot: IFA, RIF, RA, RNGA usullarining qiyosiy tahlili. O'ta xavfli infeksiyalarda antigen va antitanalarni aniqlash. Serologik natijalarni baholash va interpretatsiya qilish. Kross-reaksiya va noto'g'ri ijobiy natijalar muammosi.

Attestatsiya

- boshlang'ich test
- oraliq nazorat
- yakuniy test
- yakuniy attestatsiya

Elektron shaklda taqdim etiladi

Dasturni amalga oshirishning tashkiliy-pedagogik ta'minoti

O'quv-amaliyot bazasi: O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi huzuridagi Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo'mitasi.

Dastur bo'yicha auditoriya mashg'ulotlarini o'tkazish uchun zarur jihozlar ro'yxati: elektron doska, kompyuter, proektor, doska, flipchat, marker. Modullar bo'yicha tavsiya qilinadigan o'quv uslubiy hujjatlar, tarqatma materiallar, nazorat savollari, qo'shimcha adabiyotlar elektron nusxada saqlanadi.

Adabiyotlar ro'yxati

I. Normativ-huquqiy hujjatlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 may "Tibbiyot va farmasevtika ta'limi va ilm-fani tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 4310 - son
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 7 aprel "Tibbiy-sanitariya sohasida kadrlarni tayyorlash va uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mutlaqo yangi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 4666-sonli qarorlari
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023 yil 4 iyuldagi "Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi sohasida kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 272-sonli Qarori
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 7 dekabrda "O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash tizimini tubdan takomillashtirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5590-sonli Farmoni.
5. № 336 - 24.05. 2018 O'zb.Res. OIV ni oldini olish chora –tadbirlari va tibbiy yordamni tashkil etishni yanada takomillashtirish to'g'risida.
6. № 37 - 23.01.2015 Res. da aholi o'rtasida o'ta xavfli zooantroponoz yuqumli kasalliklarga qarshi olib borilayotgan chora-tadbirlarni takomillashtirish to'g'risida.
7. № 542 - 27.08.2018 Res.da virusli gepatitlar tashxisoti, davosi va profilaktikasi bo'yicha chora- tadbirlarni yanada takomillashtirish to'g'risida.
8. "COVID – 19 bo'yicha Milliy qo'llanma" Toshkent – 2020.
9. O'zbekiston respublikasi sanitariya qoidalari, me'yorlari va gigiyenik normativlari. O'zR SanQvaM № 0365 -19
10. SanQvaM № 0161- 04 . O'zbekiston Respublikasi xududini odamlar uchun xavfli bo'lgan karantin va boshqa yuqumli kasalliklar kirib kelishi va tarqalishidan muxofaza qilish.

II. Maxsus adabiyotlar

11. Salomova F.I., Iskandarova Sh.T., Abdukadirova L.K., Sadullaeva X.A., Sharipova S.A, Axmadaliyeva N.O., Xasanova M.I. "Gigiyena. Tibbiy ekologiya". Darslik. Toshkent. 2020.
12. O.M.Mirtazaev, L.P.Zueva, G.S.Matnazarova "Epidemiologiya". Darslik. Toshkent, 2020 y.
13. Рахманова Ж.А., Искандарова Г.Т., «Утилизация медицинских отходов» Учебно-методическое пособие, Ташкент 2016г. с.112.

14. Саидалиев С.С., Искандарова Г.Т., Рахмнова Ж.А., Буракова Е.Ф., Зоирова Н.Т. «Эпидемиология и профилактика кишечных инфекций, передающихся водным и пищевым путем» Учебно-методическое пособие I-II часть, Ташкент, 2017г., 282с.
15. Iskandarov T.I., Iskandarova G.T., Romanova L.X. “Pestitsidlarning zaharliligi va xavfliligi bo‘yicha gigiyenik tavsifi”. O‘zR SanQ vaM №0321-15- Toshkent. 2015 y.
16. Искандаров Т.И., Искандарова Г.Т., Романова Л.Х., Саримсаков А.Х., Сирожидинов Ш., Норматова Ш.А. “Атроф муҳитда ва озиқ- овқат маҳсулотларида пестицидларнинг гигиеник меъёрлари”. ЎзР СанҚ ваМ №0303-13 га 1-чи қўшимча -Тошкент. 2015 й.
17. Obloqulov A.R., To‘xtaev A.A., Narziev I.I. «Karantin va o‘ta xavfli yuqumli kasalliklar muammolari». Toshkent 2002.
18. E.I.Musaboev , A.Q.Bayjanov. «Yuqumli kasalliklar epidemiologiya va parazitologiya». Toshkent, “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi” Davlat ilmiy nashryoti 2006 yil.
19. H.B.Saparov. “O‘ta xavfli yuqumli kasalliklar”. Toshkent 2010
20. G.U.Qobilov. “Umumiy mikrobiologiya”. Toshkent 2008.
21. 11.D.S.Vaxidova . “ Epizootologiya va mikrobiologiya” O‘quv qo‘llanma 2006.
22. 12.S.A.Dadaev. G. Abduraxmanova. “Umumiy parazitologiya”. Toshkent 2013.
23. 13.Ziyaeva. M.F, Xodjasheva M.D «Kattalarda hamshiralik parvarishi», Toshkent, 2014 y.
24. Shukurov H.I, Qanoatov S.Q «Jamoada hamshiralik ishi», Toshkent, 2013 y.
25. Zokirova K.O‘, To‘xtamatova D.O‘, Mirzabaeva S.A «Hamshiralik ishi asoslari», 2012y.
26. Aripova.S.M, Bo‘rixo‘jaeva N.S «Sog‘lom avlodning tibbiy-ijtimoiy asoslari» 2012 y.

III. Internet saytlar

<http://lex.uz>. – O‘zbekiston Respublikasining normativ-huquqiy hujjatlari to‘g‘risidagi ma’lumotlar milliy bazasi.

<https://gov.uz/oz/sanepid/pages/sanitariya-va-gigiyena-me-yorlari-hamda-qoidalari>

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> _Pubmed ma’lumotlar bazasida sog‘liqni saqlash ma’lumotlarini qidirishning universal tizimi AQSh milliy tibbiyot kutubxonasining yelektron resurs bazasi.

<https://www.who.int>. -Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti

<https://www.who.int/ru/publications/i/item/9789241580496>. Xalqaro sog‘liqni saqlash qoidalari (2005)

<https://www.biosecuritycentral.org>.

<https://russian.iomcworld.org/scholarly/biological-safety-journals-articles-ppts-list-2159.html>

<http://privivka.uz/>

www.epidemiolog.ru

<https://biosafety.kz/>

<https://iris.who.int/home>

<https://www.cdc.gov/hygiene/cleaning-disinfecting/index.html>
https://icd.who.int/ru?utm_source=chatgpt.com